

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

שירותי בריאות הציבור
המחלקה לאם ולילד

Department of Maternal and Child Health

07 אפריל 2020

הסבר ודגשים בהתייחסות לילוד שהשתחרר מוקדם לאחר הלידה

סכנות הכרוכות בשחרור מוקדם:

לרוב, שחרור תינוקות לאחר לידה מבית החולים בישראל הוא לאחר כ- 48 שעות מהלידה. כעת עם התפרצות מגפת הקורונה, ישנם מקרים רבים, מאות נשים בכל חודש המשתחררות מוקדם, מה שמצריך להיות ערים לתופעה זו ולדאוג למתן מענה מתאים בקהילה. ישנן שני דברים שיש לתת עליהם את הדעת: צהבת היילוד ומשקל היילוד. רמת הבילירובין והירידה במשקל מגיעים שניהם לשיאם בימים 4 או 5 לאחר הלידה, אלה החששות העיקריים בשחרור מוקדם.

ניתן למנוע סיבוכים באמצעות מעקב קפדני בימים הראשונים לאחר השחרור

המעקב כולל אנמנזה: בהתייחס למכתב השחרור ושאלות ההורים.

מתי נולד?, מהי צורת הלידה?, מה סוג הדם של האם?, מצב היציאות (כמות וצבע)?

זמן לאחר לידה	מה מצופה?
יום הלידה	1 חיתול רטוב, צבע השתן אדמדם- כתום
2 ימים	2 חיתולים רטובים, צבע השתן כתום בהיר- ורדרד
3 ימים	3 חיתולים רטובים, צבע השתן כתום- צהוב
4 ימים	4 חיתולים רטובים, צבע השתן צהוב לימון
5 ימים	6-8 חיתולים רטובים, צבע השתן צהוב זוהר

נא לשים לב שכאשר כמות השתן קטנה היא לא נספגת בכל החיתול. אם קיים ספק ניתן לשים ממחטת נייר בחיתול כדי לוודא שנרטב.

**משרד
הבריאות**
לחיים בריאים יותר

שירותי בריאות הציבור
המחלקה לאם ולילד

Department of Maternal and Child Health

**The Many Colors of the Stool of Exclusively
Breastmilk-Fed Infants**

Meconium
Days 1-2 of life

Transition stool
Days 2-5 of life

Mature Stool
Days 5-8 of life
(until solids introduced)

Infant Feeding Consultants

מספר יציאות צואה ב- 24 שעות ביממה (מינימום)

מה מצופה?	זמן לאחר לידה
1 יציאה בצבע שחור	יום הלידה
0-1 יציאות בצבע שחור	2 ימים
1 יציאה בצבע ירוק	3 ימים
4 יציאות בצבע ירוק צהוב	4 ימים
3-4 יציאות בצבע צהוב	5 ימים

צהבת

רקע

צהבת היילוד היא תופעה שכיחה. צהבת בדרגה מסויימת נצפית ב-80% מהתינוקות הבשלים והבריאים. לרוב הצהבת זמנית וקלה ואינה מסוכנת, חולפת באופן עצמוני תוך מספר ימים ולא גורמת לכל נזק. צהבת זאת נקראת צהבת פיזיולוגית. הרקע לצהבת הוא פירוק מוגבר של תאים אריטרואיטים עם שיחרור heme ומשם בילירובין, אופייני ליילוד, בשילוב חוסר בשלות של האנזים בכבד המאפשר הפרשה של הבילירובין דרך הכבד. לאנזים קוראים (Glucuronosyltransferase 1A1 (UGT1A1). ככל שיש איזון בין תהליכי יצירת הבילירובין והפרשה מהגוף דרך הכבד, רמות בילירובין בדם לא יעלו לרמות מסוכנות. לעיתים נוצר חוסר איזון בין התהליכים. אם קצב יצירת הבילירובין עולה על היכולת להפריש אותו, עלול הבילירובין

Department of Maternal and Child Health
Ministry of Health

39, Yirmyahu st

P.O.B. 1176, Jerusalem 9446724

emvayeled@moh.health.gov.il

Tel: 02-5080548 Fax: 02-5 55952

המחלקה לאם ולילד

משרד הבריאות

רח' ירמיהו 39

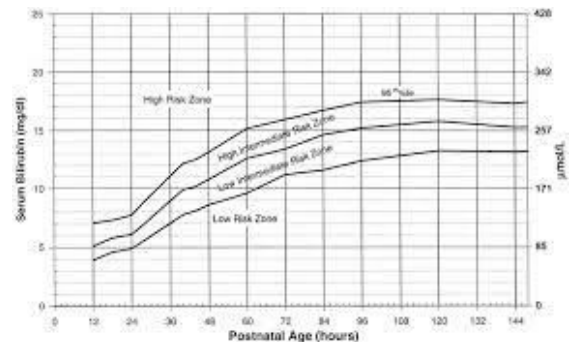
ת.ד. 1176, ירושלים 9446724

emvayeled@moh.health.gov.il

טל: 02-5080548, פקס: 02-5655952

להצטבר בגוף. מפירוק מוגבר של אריטרואיטים (המוליזה) תיווצר כמות מוגברת של בילירובין, כאשר ירידה בתפקוד של האנזים של UGT1A1 יפחית את היכולת של הגוף להפריש את הבילירובין. עליה של רמת הבילירובין מעל לאחוזון 95 בעקומת הבילירובין מוגדר כ- היפרבילירובינמיה. לעיתים רחוקות עלול התהליך להפוך לקיצוני עם עליה ניכרת של ריכוז הבילירובין בדם לרמות שתאפשרנה חדירה לתאי המוח הרגישים לבילירובין (גרעינים בזליים ומערכת השמיעה) עם סיכוי לנזק ניורולוגי קשה, קבוע, ולרוב בלתי הפיך (KERNICTERUS). הטבלה הבאה מסייעת בחישוב הילודים להם סכנה מוגברת. היא מבוססת על עשיית רמת בילירובין בבית חולים – יתכן שלא יעשה במקרה של שחרור מוקדם.

https://www.researchgate.net/figure/Bhutani-nomogram-7_fig1_329906308

סיבות שכיחות להמוליזה:

- אי התאמה של סוגי דם ABO, כאשר לאם סוג דם O ולתינוק סוג דם A או B. בדיקה (COOMBS) DAT חיובית מגבירה את הסיכוי להיפרבילירובינמיה אך יכולה לקרות גם כאשר בדיקת ה-DAT היא שלילית.

- מחלת Rh כאשר האם סוג דם שלילי והתינוק חיובי.

- אי התאמה בסוגי דם אחרים כגון anti-c, anti-e ואחרים.

- חוסר באנזים G6PD עלול לגרום לעליה מהירה ובלתי צפויה של רמות בילירובין מסוכנות.

- עודף דם מקומי כמו בקרקפת (כמו אחרי לידת ווקום).

סיבות שכיחות לירידה בפעילות אנזים UGT

- פגות, כולל late prematurity (שבוע 34-36 ואפילו 37).

סיבות אחרות לצהבת ביילודים כוללת הרעבה ולכן הערכת צהבת כוללת גם הערכת משקל.

מטרת מעקב צהבת בתינוקות המשתחררים מוקדם

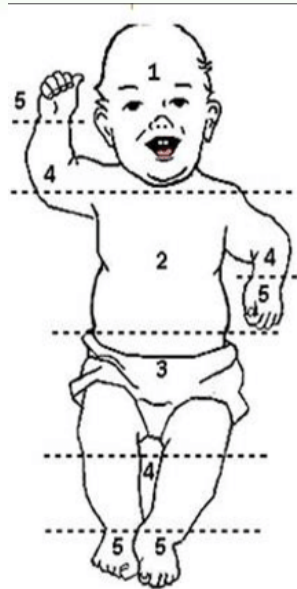
מטרת המעקב המוקדם היא לאתר תינוקות בהם הצהבת מתפתחת, להעריך את דרגת הצהבת, ולשלוח לבדיקת בילירובין את התינוקות עם הצהבת המשמעותית. תהליך לאיתור התינוקות הזקוקים לטיפול (פוטוטריפיה או לעיתים רחוקות החלפת דם), כדי לעצור את עליית הבילירובין בטרם יעלה לרמות ניורוטוקסיות.

גישה קלינית להערכת צהבת בטיפת חלב בתינוק המשתחרר מוקדם

כאשר תינוק מופיע לבדיקה בטיפת חלב לאחר שחרור מוקדם יש להעריכו לפי הגישה הבאה:

1. הסתכלות מהירה על צבע העור. במידה וצהוב מאד (צבע של תפוז או דלעת) עם או בלי סימנים של bilirubin encephalopathy יש לפנות אותו באופן מיידי לבית החולים. סימנים המחשידים כוללים: אפטיות, סירוב לאכול בתינוק שלפניכן ינק ברצון, בכי גבוה, כיפוף אחורנית של הגב (arching) וצוואר (opisthotonus).
  3. מתוך מכתב השחרור לאתר גורמי סיכון לצהבת.
  4. שקילת התינוק תוך כדי הערכת מצבו הכללי.
  5. הערכת דרגת הצהבת. כאן חשוב לזכור שלכמעט כל תינוק תהיה צהבת בפנים. לרוב הצהבת מתחילה בראש ובפנים ומתקדמת לכיוון הרגליים. צהבת באזור השוקיים בתינוק בן 2-3 ימים עלולה להיות משמעותית ויש לשקול הפניה לבדיקת בילירובין.
- צהבת בכפות הרגליים או כפות הידיים עלולה לסמן צהבת משמעותית ומסוכנת ודורשת הפניה מיידית.
- בתינוק כהה עור עלול להיות קשה לזהות צהבת. בתינוק כהה עור אפשר להיעזר ע"י הסתכלות ברירית הפה, צבע העיניים, וצבע כפות רגליים.

Modified Kramer's Scale		
Dermal Zone	Area of body	Level of bilirubin
1	Face	4-6 mg/dl
2	Chest, upper abdomen	8-10 mg/dl
3	Lower abdomen, thighs	12-14 mg/dl
4	Arms, lower legs	15-18 mg/dl
5	Palms, soles	15-20 mg/dl

https://www.researchgate.net/figure/Modified-Kramers-scale_fig1_331316266

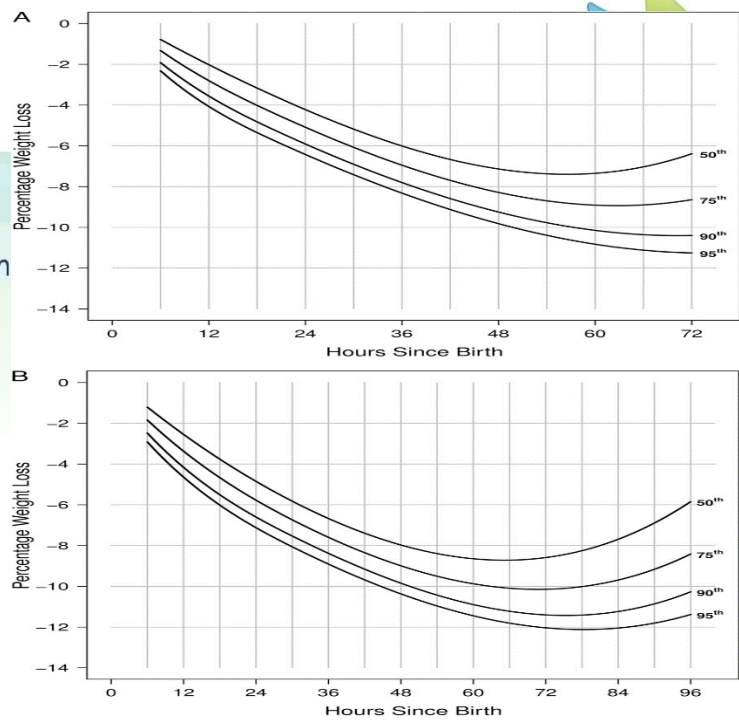
מעקב משקל

רקע:

תינוקות נולדים עם "עודף" נוזלים המגן עליהם במעבר לחיים מחוץ לרחם. על כן צפויה ירידה בימים הראשונים שלאחר הלידה כאשר נוזלים אלה יורדים חשיבות מעקב המשקל היא לזהות סימנים של התחלת התייבשות/חוסר שגשוג ולהתערב בזמן למניעת התדרדרות ובעיות קליניות

להלן הירידה במשקל הצפויה בימים הראשונים לפי שעות מהלידה. הגרף העליון עבור תינוקות שנולדו בלידה וגנילית. הגרף התחתון עבור תינוקות שנולדו בניתוח קיסרי (עוד נוזלים הניתנים לאם בניתוח)

Department

et al. Early weight loss nomograms for exclusively breastfed newborns. *Flaherman Pediatrics* 2015;35:1.

בתינוק יונק, עם ירידה במשקל מעל 6% ממשקל הלידה יש לבצע הערכה של ההנקה ע"י:

1. אחיזה ולאן חיבור

2. תדירות ההנקות

3. יש להמליץ על שאיבת חלב במקרה ואין חיבור.

*במרבית המקרים אין צורך בתוספת תמ"ל משום שכמות החלב שתינוק יונק אמור לקבל בימים אלו היא מזערית. יש לשים דגש על שיפור ההנקה ומעקב משקל לאחר יומיים.

TABLE 2. AVERAGE REPORTED INTAKES OF COLOSTRUM BY HEALTHY, TERM BREASTFED INFANTS

<i>Time (hours)</i>	<i>Intake (mL/feed)</i>
First 24	2–10
24–48	5–15
48–72	15–30
72–96	30–60

ABM Clinical Protocol #3: Supplementary Feedings in the Healthy Term Breastfed Neonate, Revised 2017.
Breastfeeding Medicine 2017;12:1-10

Department of Maternal and Child Health
Ministry of Health

39, Yirmyah st
P.O.B. 1176, Jerusalem 9446724
emvayeled@moh.health.gov.il
Tel: 02-5080548 Fax: 02-5 55952

המחלקה לאם ויליד

משרד הבריאות

רח' ירמיהו 39

ת.ד. 1176, ירושלים 9446724

emvayeled@moh.health.gov.il

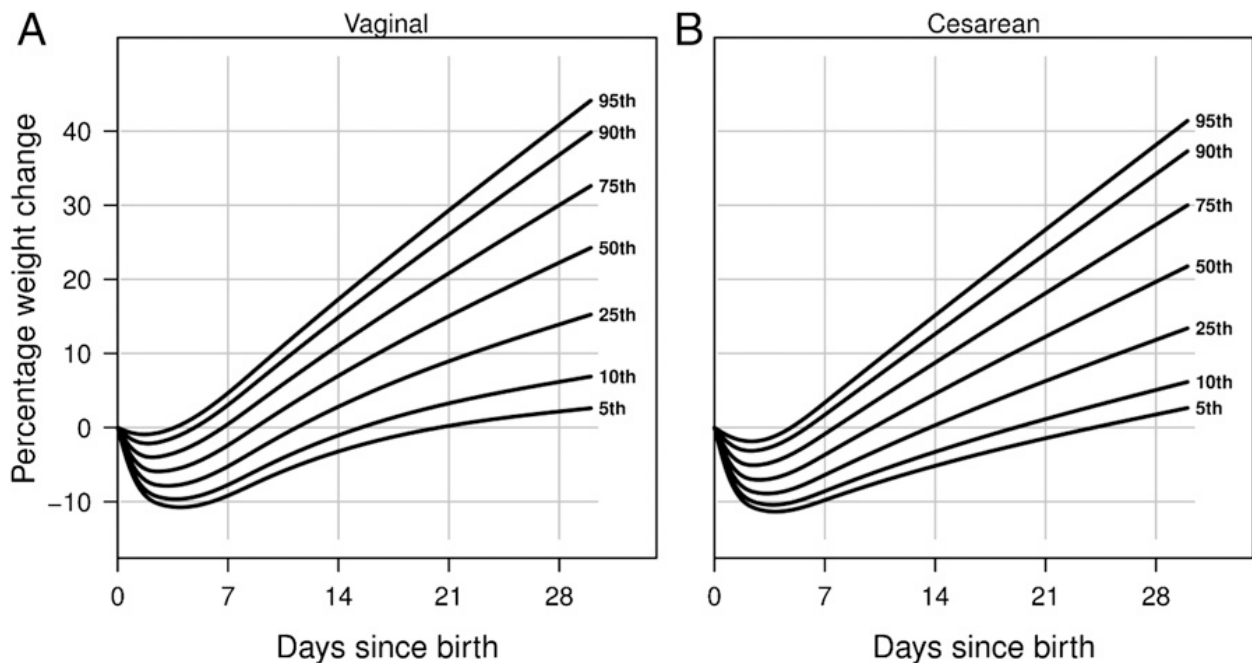
טל: 02-5080548, פקס: 02-5655952

אם לא עולה טוב לאחר יומיים- יש להפנות ליועצת הנקה.

1. שאיבה ותיסוף עם חלב אם : א. תוספת קלוריות ב. גירוי נוסף לייצור חלב

2. לבצע הערכת גדילה חוזרת לאחר יומיים לראות אם יש השפעה.

אם אין שיפור: יעשה תיסוף תמ"ל במינון קצוב תוך מעקב והורדה הדרגתית על מנת לחזור להנקה בלעדית.
להלן עקומות לחזרה למשקל לידה:

Paul et al. Weight Change Nomograms for the First Month After Birth. Pediatrics
2016;138:1-7

ככל שהתינוק נולד גדול יותר יתכן שייקח יותר זמן עד לחזרה למשקל הלידה.

בדיקות סקר

יש לוודא שאכן נעשתה בדיקת שמיעה לפני השחרור ובדיקות סקירה ליילודים.

בשאלות יש להתייעץ עם רופא טיפת החלב או דר דינה צימרמן. במידה ואין מענה יש לפנות לרופא הילדים בקופה המבטחת תוך בירור אם הוא אכן מקבל למעקב.